

УДК 339.9

Шевченко І.В.*

ЛЮДСЬКИЙ РЕСУРС СТІЙКОЇ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ПОДІЛУ ПРАЦІ

В сучасних умовах глобальної економічної нестабільності відбуваються суттєві зміни факторів та пріоритетів економічного зростання, модифікація глобального поділу праці під впливом міжнародної конкуренції та сучасних технологій. Розвиток глобальних виробничих і вартісних ланцюгів відбувається з урахуванням людського ресурсу, продуктивності праці та вартості робочої сили. Відбуваються якісні зміни у національних та глобальних процесах використання людського ресурсу, реформи ринків праці, міжнародна трудова міграція, поширення професійних і соціальних стандартів.

Міжнародна конкурентоспроможність країн в сучасних умовах повинна враховувати не тільки економічні, інвестиційні, інституційні аспекти, а й людські, соціальні та інноваційні фактори. Конкурентоздатність можна визначити як здатність та результат фірми, галузі та країни створювати та реалізовувати продукти і послуги на глобальних і національних ринках на основі міжнародних конкурентних переваг, спроможність до лідерства у інноваціях, кваліфікації робочої сили, продуктивності праці.

Ідея стійкого економічного зростання спирається на розуміння обмеженості традиційних економічних моделей та політик, потреби врахування екологічних та соціальних наслідків та умов.

Концепція стійкої конкурентоспроможності країн сформована дослідниками ВЕФ. Її суть полягає у визначенні екологічних та соціальних складових конкурентоспроможності та доповнення її вимірювання відповідними показниками. Стійка конкурентоспроможність переносить акценти на якість економічного зростання, взаємодію економіки та екологічних і соціальних процесів, підтримання балансу економіки та соціальної стабільності.

На основі концепції стійкої конкурентоспроможності ВЕФ сформував більш комплексний вимірник, який названо «стійкісно-адаптований індекс глобальної конкурентоздатності» (Sustainability-Adjusted Global Competitiveness Index - GCI). Він відображає «набір інституцій, політик і факторів, що дають змогу підтримувати продуктивність нації протягом тривалого періоду за умов підтримання соціальної та екологічної стійкості» [1, с.52-53], здатність країн підтримувати не тільки кількісне зростання економіки, але і її соціальну стійкість та екологічну безпечність.

Порівняльний аналіз людського ресурсу (в економічному та суспільному сенсі) як фактора міжнародного поділу праці та конкурентоздатності країн повинен спиратися на комплекс кількісних та якісних параметрів працездатного населення. Системні тенденції формування та використання людського ресурсу, скорочення приросту та чисельності працездатного населення, збільшення пенсійного віку, високий рівень безробіття, концентрація трудового ресурсу в міських агломераціях є схожими для розвинутих країн та України.

* здобувач, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Глобальний поділ праці модифікується під впливом інтернаціоналізації трудового ресурсу в різних за рівнем конкурентоздатності країнах:

1) наявність та якість людського ресурсу, відносна вартість робочої сили відіграють суттєву роль у розвитку спеціалізації і кооперування, трансграничному розміщенні виробництва товарів, формуванні глобальних ланцюгів створення вартості;

2) зростає трансгранична мобільність людей за професійними та економічними мотивами та міжнародна міграція робочої сили;

3) професійна зайнятість та поділ праці розвиваються на основі глобального доступу до знань та інформаційних технологій;

4) сучасні технології та виробничі ланцюги ТНК ведуть до міжнародного поширення стандартів якості праці, кваліфікації, освіти;

5) розвиток глобального поділу праці та зайнятість змінюються під впливом офшорингу та аутсорсінгу;

6) глобальна мобільність людського ресурсу, транскордонні виробничі ланцюги обумовлюють вирівнювання вимог до освітнього рівня людей, продуктивності праці.

Відображенням зростання значення людського ресурсу та соціальних умов для країн на різних стадіях економічного розвитку враховано в методиці ВЕФ шляхом визначення питомої ваги соціальних факторів у загальному індексі конкурентоспроможності.

Глобальні ранги основних факторів конкурентоспроможності України в оцінці ВЕФ є суттєво диференційованими. Так, згідно звіту ВЕФ за 2012 рік по підсумковому індексу конкурентоздатності Україна займала 74 місце у глобальному рейтингу. При цьому частина факторів конкурентоздатності мала значно нижчі рейтинги в порівнянні із загальним рейтингом – так, за рівнем інституційних факторів країна оцінювалася на 132 місці, ефективності товарних ринків – на 117 місці [1, с.17-20].

Одночасно показники соціальних факторів є значно вищими ніж підсумковий рейтинг країни. Так, охорона здоров'я та початкова освіта – на 62 місці в світі, ефективність ринку праці – на 62 місці [1, с.17-20]. Сучасні умови розвитку людського ресурсу в Україні є досить конкурентними у світових вимірах.

Недостатній розвиток інституційних факторів економіки, неефективне включення в глобальний поділ праці не дають можливості стабільного зростання конкурентоздатності. Соціальні розвиток, ефективне використання людського ресурсу повинні стати основними цілями економічних реформ, факторами стійкої конкурентоздатності національної економіки.

Список літератури:

1. The Global Competitiveness Report 2012-2013 [Текст]: / World Economic Forum. - Geneva, 2012. - [сайт]. - Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf - Назва з екрана.